

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA – 4101-14-03/2013
P/13/124

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/124 - Wykorzystanie środków na realizację projektów finansowanych w ramach Instrumentu finansowego LIFE+
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Zbigniew Żyromski, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 87661 z dnia 22 sierpnia 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2))
Jednostka kontrolowana	EC BREC INSTYTUT ENERGETYKI ODNAWIALNEJ Sp. z o.o. ¹ w Warszawie ul. Mokotowska 4/6, 00-641 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Grzegorz Wiśniewski Prezes Zarządu Spółki (dowód: akta kontroli str. 482)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości² działalność Instytutu w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej NIK pozytywnie ocenia działania Instytutu w zakresie przygotowania do realizacji projektu „Odnawialne źródła energii w gospodarstwach rolnych i inteligentnych sieciach/*Agricultural farms and smart grids integrated renewable energy sources*” (OZERISE³), kwalifikowalności wydatków zrealizowanych ze środków krajowych i Unii Europejskiej, prowadzenia ewidencji księgowej, przekazywania Komisji Europejskiej (KE) i Narodowemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) sprawozdań ze stanu realizacji projektu odpowiadających rzeczywistemu postępowi działań, oznaczenia faktur związanych z projektem oraz miejsca realizacji projektu logo LIFE+.

Stwierdzone przez NIK nieprawidłowości dotyczyły natomiast opóźnień w realizacji projektu oraz braku konta lub subkonta bankowego umożliwiającego identyfikację funduszy wpłacanych przez KE.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Przygotowanie do uczestnictwa w programie LIFE+

Opis stanu faktycznego W ramach przygotowań do uczestnictwa w programie w dniu 9 marca 2011 r. pracownik Instytutu wziął udział w zorganizowanym przez NFOŚiGW szkoleniu dla potencjalnych wnioskodawców do programu LIFE+. Przed podjęciem ostatecznej decyzji Instytut korzystał również z materiałów dostępnych na stronie internetowej NFOŚiGW oraz konsultował się z przedstawicielami Funduszu. W dniu 24 września 2011 r. przedstawiciel Instytutu uczestniczył w

¹ Dalej: Instytut lub Spółka.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Akronim projektu.

zorganizowanym przez KE spotkaniu koordynatorów zaakceptowanych do finansowania projektów programu LIFE+ z krajów Europy Środkowej i Wschodniej. 13 listopada 2011 r. prokurent Spółki, odpowiedzialny w projekcie OZERISE za sprawy administracyjno-finansowe, wziął udział w organizowanych przez NFOŚiGW warsztatach z zakresu rozliczania umów dotacji.
(dowód: akta kontroli str. 3-5)

W okresie objętym kontrolą Instytut wnioskował o dofinansowanie jednego projektu z programu LIFE+. Efektem rzeczowym przedsięwzięcia ma być między innymi instalacja systemu monitorowania zużycia energii, kalkulatory dla rolników oceniające efektywność energetyczną i ekonomiczną wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Efektem ekologicznym projektu będzie ograniczenie lub uniknięcie emisji dwutlenku węgla przez gospodarstwa. Wartość projektu wynosiła 895 549 euro, w tym kwota dofinansowania ze środków Unii Europejskiej 443 447 euro, kwota dofinansowania z NFOŚiGW 399 102 euro oraz wkład własny w kwocie 53 000 euro.
(dowód: akta kontroli str. 8, 204)

Instytut (beneficjent koordynujący) realizował projekt z trzema współbeneficjentami: Związkiem Pracodawców "Forum Energetyki Odnawialnej" (ZPFEO) - część projektu o wartości 54 494 euro; NMG Sp. z o.o. (NMG) - część projektu o wartości 209 942 euro; API "Micon" (API) - część projektu o wartości 244 640 euro. ZPFEO miał za zadanie opracować materiały podsumowujące szkolenia dla instalatorów. NMG zobowiązany był do opracowania specyfikacji technicznej sprzętu pomiarowego zużycia energii, raportu z systemów monitorowania oraz specyfikacji technicznej systemu doradczego. Do zadań API należało opracowanie specyfikacji technicznej sprzętu pomiarowego warunków pogodowych oraz opracowanie raportu z zainstalowanych systemów monitorowania pogody.

(dowód: akta kontroli str. 158, 206-215)

W dniu 18 lipca 2011 r. Instytut złożył do NFOŚiGW wniosek o dofinansowanie projektu OZERISE z programu LIFE+⁴. Po zrealizowaniu uwag zgłoszonych 22 sierpnia 2011 r. przez Fundusz, Instytut w wyznaczonym terminie (1 września 2011 r.) przedłożył skorygowany wniosek. Korekty dotyczyły m.in. błędów pisarskich, doprecyzowania niektórych sformułowań oraz dołączenia do wniosku sprawozdań finansowych.

(dowód: akta kontroli str. 7, 216-227)

Do otrzymanego w dniu 18 października 2011 r. wniosku KE z dniem 23 marca 2012 r. zgłosiła szereg uwag. Dotyczyły one między innymi: przedstawienia rezultatów środowiskowych w formie liczbowej; przedstawienia wymaganych pozwoleń dotyczących przyłączy energetycznych i planu awaryjnego w przypadku ich nieuzyskania; uzasadnienia informacji o redukcji zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach, alokacji kosztów jako kosztu prototypu, kosztów osobowych, kosztów delegacji, kosztów zewnętrznych, kosztów działań informacyjnych i komunikacyjnych; przedstawienia ewentualnych zagrożeń realizacji projektu wraz z planem awaryjnym; urealnienia harmonogramu realizacji projektu; uzupełnienia realizacji poszczególnych etapów projektu; zmiany w zakresie kosztów upowszechnienia projektu po jego zakończeniu. W dniu 6 kwietnia 2012 r. Instytut przekazał KE odpowiedź odnośnie wszystkich uwag, co skutkowało m.in. zmniejszeniem wartości projektu o 4 160 euro. Projekt został zatwierdzony przez Dyrektoriat ds. Środowiska KE w dniu 11 września 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 155, 228-274)

⁴ Całkowity koszt projektu określony we wniosku wynosił 899 709,28 euro w tym wysokość kosztów kwalifikowanych 891 054,28 euro. Instytut wnioskował o dofinansowanie z KE w kwocie 445 527,14 euro (tj. 50% kosztów kwalifikowanych) oraz o 400 974,43 euro (tj. 45% kosztów kwalifikowanych) dofinansowania z NFOŚiGW.

W dniu 20 sierpnia 2012 r. Instytut podpisał z NFOŚiGW umowę o dofinansowanie projektu ze środków Funduszu⁵, a w dniu 2 października 2012 r. zawarł z KE umowę o dofinansowanie projektu ze środków LIFE+⁶.

(dowód: akta kontroli str. 10, 287-322)

Ustalone
nieprawidłowości W działalności Instytutu w przedstawionym wyżej obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

**Ocena
częstkowa**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Instytutu w zbadanym obszarze.

Wykonanie umów na realizację projektu LIFE+

Opis stanu faktycznego Według stanu na I półrocze 2013 r. projekt znajdował się w fazie przygotowawczej. Działania obejmowały głównie wybór gospodarstw rolnych optymalnych dla realizacji celów projektu oraz instalację w nich systemów monitoringu zużycia energii oraz warunków pogodowych. Dokonano również uzgodnień organizacyjnych z partnerami projektu, sformułowano ogólne założenia odnośnie systemu doradczego dla rolników, założono bazy danych i rozpoczęto wprowadzanie danych, prowadzono działania promocyjne.

(dowód: akta kontroli str. 6-7)

Na etapie przygotowawczym wystąpiły opóźnienia w realizacji projektu. Działanie obejmujące stworzenie założeń dla systemu monitoringu i systemu doradczego (A1) zrealizowano z 3 miesięcznym opóźnieniem w stosunku do planu. Zakończenie realizacji działania dotyczącego stworzenia założeń dla kalkulatorów (A2) pomimo terminowego rozpoczęcia przewiduje się w IV kwartale 2013 r. podczas gdy według planu, miało nastąpić w I kwartale 2013 r. W konsekwencji z opóźnieniem rozpoczęto także realizację kolejnej fazy obejmującej działania wdrożeniowe. Działanie obejmujące instalację systemu i monitoring zużycia energii (B1) zamiast w IV kwartale 2012 r. rozpoczęło się w I kwartale 2013 r., a jego planowane zakończenie przesunięto z II kwartału 2014 r. na IV kwartał 2014 r. Podobnie jest w realizacji zadania dotyczącego instalacji systemu i monitoringu warunków pogodowych (B2), która opóźniła się o dwa kwartały w stosunku do planu. Przesunięciu uległo także planowane rozpoczęcie zadania analiza danych z monitoringu warunków pogodowych – pierwotnie planowane rozpoczęcie w IV kwartale 2012 r., przewidywane aktualnie na III kwartał 2013 r. Zadanie Opracowanie kalkulatorów i programów symulacyjnych oceniających inwestycję w odnawialne źródła energii (B5), które zakładano rozpocząć w III kwartale 2012 r., zostało przesunięte na II kwartał 2013 r. Sytuacja ta skutkuje przesunięciami w stosunku do planu terminów rozpoczęcia niektórych z kolejnych faz realizacji projektu np. dotyczących zbierania danych statystycznych czy ankiet ewaluacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 153, 330-350)

Prezes Zarządu Instytutu wyjaśnił, że opóźnienia w realizacji projektu powstały w toku realizacji działań wstępnych, co było spowodowane między innymi koniecznością wykonania dodatkowych prac po audycie stwierdzającym zły stan infrastruktury energetycznej w wybranych gospodarstwach; trudnościami z uzyskaniem od rolników podpisanych umów o współpracy w ramach projektu; zmianą przewidywanej topologii systemu pomiarowego oraz braku oczekiwanych regulacji prawnych odnoszących się do odnawialnych źródeł energii. Stwierdził również, że za wyjątkiem spraw

⁵ Umowa NR 551/2012/Wn07/OA-MO-LF/D o dofinansowanie w formie dotacji przedsięwzięcia realizowanego w ramach Instrumentu Finansowego LIFE+.

⁶ Umowa o przyznanie dotacji Numer LIFE11 ENV/PL/444.

dotyczących otoczenia prawnego, pozostałe problemy zostały rozwiązane i przystąpiono do realizacji zaległych zadań.

(dowód: akta kontroli str. 428)

Instytut o powstałych opóźnieniach w realizacji projektu oraz przyczynach ich powstania informował KE w raporcie wstępnym⁷ oraz w sprawozdaniach załączanych do dokumentów rozliczeniowych składanych do NFOŚiGW. Komisja Europejska poinformowała⁸ Instytut, że przyjmuje do wiadomości informację o powstałych na etapie przygotowawczym opóźnieniach, które spowodowały przesunięcia terminów kolejnych działań, ale z uwagi na fakt, że jest to pierwszy rok realizacji projektu ma nadzieję że zostaną one nadrobione i nie zagrażą terminowemu osiągnięciu celów projektu.

(dowód: akta kontroli str. 323-358, 367-371, 397-402)

Według stanu na I półrocze 2013 r. kwota poniesionych wydatków ogółem wyniosła 1 196 148,31 zł, w tym 318 146,85 zł ze środków Unii Europejskiej oraz 878 001,46 zł ze środków NFOŚiGW.

(dowód: akta kontroli str. 3, 6-7, 408-417, 489)

W trakcie dotychczasowej realizacji projektu KE nie podjęła decyzji o zawieszeniu, ograniczeniu lub cofnięciu finansowania projektu, albo ukarania Instytutu oraz nie podjęła decyzji o zmianie przyznanej pomocy finansowej lub warunków jej przyznania. Miejsce lokalizacji oraz faktury dotyczące projektu były oznakowane logo LIFE+.

(dowód: akta kontroli str. 482)

Ustalono, że według stanu na I półrocze 2013 r. realizacja projektu nie była zgodna z harmonogramem. Zadania w ramach działań przygotowawczych zakończyły się z kwartalnym opóźnieniem, co skutkowało opóźnieniem w realizacji lub przesunięciami terminów rozpoczęcia i realizacji kolejnych zadań w ramach projektu wynoszącymi od jednego do trzech kwartałów.

(dowód: akta kontroli str. 153, 330-348)

Termin osiągnięcia efektu rzeczowego i ekologicznego projektu został określony w umowie o przyznanie dotacji na 30 czerwca 2015 r., co teoretycznie stwarza możliwość kompensacji powstałych przesunięć. Jednak w ocenie NIK obecne opóźnienia w realizacji projektu potencjalnie stwarzają ryzyko nie osiągnięcia wszystkich jego celów w terminie oraz niepełnego wykorzystania środków z dotacji.

**Ocena
cząstkowa**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność Instytutu w zbadanym obszarze.

Ewidencja finansowo-księgową, sprawozdawczość oraz rozliczenie środków

Opis stanu faktycznego: Badaniu poddano wszystkie wydatki majątkowe (10 wydatków) oraz 20 wydatków osobowych, na łączną kwotę 65 994,26 zł (7 637,77 zł wydatki majątkowe i 58 356,49 zł wydatki osobowe).

(dowód: akta kontroli str. 471-481, 486-488)

W księgach rachunkowych Instytutu były wyodrębnione środki (krajowe i unijne) otrzymane i wykorzystane na realizację projektu OZERISE. Stwierdzono, że ewidencja księgową była prowadzona zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości⁹. Czas przeznaczony na realizację zadań w ramach projektu był rejestrowany w miesięcznych kartach godzinowych.

(dowód: akta kontroli str. 471-480, 486-488)

⁷ Inception Report Covering the project activities from 01/09/2012 to 31/05/2013 przesłany 14 czerwca 2013 r.

⁸ Pismo znak ENV/E-4/FD/nl Ares (2013) z 7 sierpnia 2013 r.

⁹ Dz.U. z 2013 r., poz. 330 ze zm.

Wydatki zrealizowane ze środków programu LIFE+ i środków z NFOŚiGW na dofinansowanie projektu spełniały wymóg kwalifikowalności.

(dowód: akta kontroli str. 482)

W okresie objętym kontrolą Instytut zlecił w ramach realizacji projektu wykonanie usług trzem podmiotom zewnętrznym. Ze środków NFOŚiGW sfinansowano usługę cateringową za kwotę 1 468,80 zł, usługę pomocy prawnej za 2 004,60 zł oraz usługę wsparcia informatycznego za kwotę 3 663,22 zł.

(dowód: akta kontroli str. 471-481)

W dniu 25 września 2012 r. Instytut wystąpił do KE o wypłatę pierwszej płatności zaliczkowej w wysokości 177 378,80 euro tj. 40% kwoty wkładu finansowego Unii. Kwota 177 378,80 euro wpłynęła na konto Instytutu 20 października 2012 r. tj. po 27 dniach od podpisania umowy i 30 dniach od złożenia wniosku o płatność.

(dowód: akta kontroli str. 359-361)

W dniu 14 grudnia 2012 r. Instytut złożył w NFOŚiGW sprawozdanie ze stanu realizacji projektu za okres od 1 września do 13 grudnia 2012 r. wraz z rozliczeniem częściowym dofinansowania w formie dotacji na kwotę 202 648,00 zł. NFOŚiGW 21 grudnia 2012 r. przełał na konto Instytutu 202 648,00 zł. W dniu 15 marca 2013 r. Instytut złożył w NFOŚiGW sprawozdanie ze stanu realizacji projektu za okres od 14 grudnia 2012 r. do 15 marca 2013 r. wraz z rozliczeniem częściowym dofinansowania w formie dotacji na kwotę 217 292,00 zł. W dniu 18 marca 2013 r. do Instytutu wpłynęły uwagi NFOŚiGW do otrzymanego rozliczenia. W dniu 16 kwietnia 2013 r. do NFOŚiGW wpłynęło skorygowane rozliczenie na kwotę 198003,60 zł. NFOŚiGW 13 maja 2013 r. przełał na konto Instytutu 197 894,79 zł (skorygowane rozliczenie Instytutu zostało zmniejszone o kwotę VAT za usługę cateringu). W dniu 17 czerwca 2013 r. Instytut złożył w NFOŚiGW sprawozdanie ze stanu realizacji projektu za okres od 16 marca do 15 czerwca 2013 r. wraz z rozliczeniem częściowym dofinansowania w formie dotacji na kwotę 489 463,56 zł. NFOŚiGW 15 lipca 2013 r. przełał 489 463,56 zł.

(dowód: akta kontroli str. 362-407)

Instytut nie posiadał wydzielonego dewizowego konta lub subkonta bankowego dla projektu LIFE+. Pierwszą płatność zaliczkową KE przełała na konto dewizowe Instytutu, na którym były gromadzone wszystkie środki dewizowe Instytutu. Zgodnie z w art. 24 pkt 24.6 Postanowień wspólnych umowy o przyznanie dotacji konto bankowe lub subkonto, z którego korzysta beneficjent koordynujący musi umożliwiać identyfikację funduszy wpłacanych przez Komisję.

(dowód: akta kontroli str. 28-29, 482)

Prokurent Zarządu Instytutu wyjaśnił, że za pomocą analitycznego systemu księgowego Instytutu wszystkie środki ewidencjonowane na kontach bankowych Instytutu mogą zostać zidentyfikowane oraz podał, że na dzień 30 czerwca 2013 r. wysokość odsetek od otrzymanej z KE zaliczki wyniosła 6,07 euro.

(dowód: akta kontroli str. 483-484)

Dane wykazane przez Instytut w sprawozdaniach przedkładanych do KE i NFOŚiGW były zgodne z ewidencją księgową Instytutu.

(dowód: akta kontroli str. 482)

W okresie objętym kontrolą Instytut przekazał 14 czerwca 2013 r. do KE sprawozdanie wstępne oraz przekazał do NFOŚiGW trzy sprawozdania (14 grudnia 2012 r., 15 marca i 17 czerwca 2013 r.) obejmujące okres od 1 września 2012 r. do 15 czerwca 2013 r. KE i NFOŚiGW nie zgłaszały zastrzeżeń do otrzymanych sprawozdań.

(dowód: akta kontroli str. 323-358, 362-363, 368-372, 387-402, 482)

W okresie objętym kontrolą Instytut nie był kontrolowany przez przedstawicieli Komisji Europejskiej, Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, Ministerstwa Środowiska lub NFOŚiGW w zakresie realizacji projektu. W okresie objętym kontrolą przeprowadzona została w Instytucie jedna wizyta monitorująca¹⁰.

(dowód: akta kontroli str. 3, 6)

Ustalone
nieprawidłowości Instytut niezgodnie z wymogami określonymi w art. 24 pkt 24.6 Postanowień wspólnych, nie posiadał dewizowego konta lub subkonta bankowego dla projektu LIFE+, umożliwiającego identyfikację funduszy wpłacanych przez KE.

(dowód: akta kontroli str. 28, 482)

Ocena częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność Instytutu w zbadanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski
pokontrolne Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹¹, wnosi o:

1. zapewnienie terminowej realizacji projektu,
2. wydzielenie dewizowego konta lub subkonta bankowego dla środków wpłacanych przez KE na realizację projektu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora

Delegatury NIK w Warszawie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 05 listopada 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie
Wicedyrektor

Kontroler

¹⁰ Wizyta monitorująca z dnia 6 lutego 2013 r.

¹¹ Dz.U. z 2012 r., poz.82 ze zm.

Zbigniew Żyromski
Główny specjalista k.p.

Andrzej Panasiuk

.....
podpis

.....
podpis